

DANSK FOLKEOPLYSNINGS SAMRÅD

Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Att. Uddannelsesudvalget

6. november 2009

Til Uddannelsesudvalget

Vedrørende: Forsøg med Individuel Forberedende Uddannelse på EGU-lignende vilkår.

Uddannelsesudvalget modtager hermed kopi af brev til undervisningsminister, Bertel Haarder, angående et forsøg med Individuel Forberedende Uddannelse på EGU-lignende vilkår.

Med venlig hilsen

Per Paludan Hansen
Formand for DFS

Danish Adult
Education Association

Gl. Kongevej 39 E, 2.tv.
DK 1610 København V

Telefon
+45 33 15 14 66

Telefax
+45 33 15 09 83

www.dfs.dk
dfs@dfs.dk

Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Att. Undervisningsminister Bertel Haarder

5. november 2009

Kære Bertel Haarder

Vedrørende: Forsøg med Individuel Forberedende Uddannelse på EGU-lignende vilkår.

Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) ønsker, at der skabes rammer for et projekt, som kan styrke en udsat gruppe af unges muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Konceptet, som ønskes afprøvet, henvender sig til en gruppe af unge, som ikke favnes af eksisterende tilbud. At få flere igennem en ungdomsuddannelse er et højaktuelt emne både politisk og i de folkeoplysende skoler.

Det er en central målsætning for Dansk Folkeoplysnings Samråd, at folkeoplysningen skal bidrage maksimalt til, at 95 % af hver årgang gennemfører en ungdomsuddannelse og får mod på at deltage i livslang læring – ikke mindst de, der ikke har lyst til læring på forhånd.

Oplysningsforbund og daghøjskoler når målgrupper, som ikke nås af andre tilbud. De rummer mange unge og voksne, der ikke umiddelbart har faglige, sociale eller personlige forudsætninger for at gennemføre en uddannelse, og de har gode resultater med at bryde tillærte mønstre og hjælpe den enkelte med at finde sin personlige motivation for læring og uddannelse, så der skabes langtidsholdbare resultater.

DFS har derfor i samarbejde med oplysningsforbundene og Daghøjskoleforbundet udviklet et pædagogisk koncept, *Individuel Forberedende Uddannelse (IFU)*, som er skræddersyet til, at den enkelte deltager opnår personlig motivation og andre nødvendige forudsætninger for at gennemføre en kompetencegivende uddannelse.

DFS ønsker at gennemføre et forsøgsprojekt, der har til hensigt at afprøve IFU konceptet under vilkår, der svarer til dem, der gælder for unge under uddannelse. Dette skal bevirke, at deltagerne allerede under IFU forløbet opnår optimale vilkår for at udvikle en uddannelsesidentitet, der på sigt kan

Danish Adult
Education Association

Gl. Kongevej 39 E, 2.tv.
DK 1610 København V

Telefon
+45 33 15 14 66

Telefax
+45 33 15 09 83

www.dfs.dk
dfs@dfs.dk

hjælpe dem til at gennemføre en kompetencegivende uddannelse. For en nærmere gennemgang af baggrunden og IFU konceptet henvises til bilag 1 og 2.

Forsøgsprojektet foreslås gennemført i 2010-2011, og en evalueringsrapport skal foreligge primo 2012. Perspektivet kan være en ændring eller en udvidelse af loven om erhvervsgrunduddannelse.

Forsøgsprojektet

Forsøgsprojektet går ud på at afprøve Individuel Forberedende Uddannelse som et uddannelsesforberedende modul i tilknytning til EGU. IFU adskiller sig fra selve EGU på visse områder, men ligner alligevel denne så meget med hensyn til intentioner, målgruppe, placering og myndighedsopgaver, at det giver god mening at binde forsøget op på EGU. Det må endvidere forventes, at IFU i betydeligt omfang vil levere elever til EGU – men altså også til alle andre ungdomsuddannelser. Endeligt skønnes den nye finansieringsmodel for EGU at være velegnet for IFU. En sammenstilling af IFU og EGU fremgår af bilag 3.

Mere konkret tager forsøgsprojektet afsæt i, at kommunerne i forsøgsperioden kan tilrettelægge IFU forløb med skoleydelse og få udgifterne til undervisning og vejledning og skoleydelse delvis refunderet fra staten efter de regler, som gælder for EGU, jf. aktstykke 160 af 09.06.2009.

EGU-loven skal fungere som regelsæt for forsøget med hensyn til målgruppe og regler for kommunens myndighedsansvar mv. Det praktiske tilrettelæggelsesarbejde varetages af lokale oplysningsforbund og daghøjskoler, idet den enkelte deltagers forløbs- og læringsplan (elevplan) skal godkendes af kommunen.

Det er DFS' vurdering, at hovedparten af deltagerne i IFU forsøget ellers vil skulle modtage en ledighedsrelateret ydelse og være i en eller anden form for aktivering, idet målgruppen er omfattet af ungeindsatsen. I relation til denne gruppe vil anvendelsen af IFU alternativet stort set være udgiftsneutral for såvel kommunerne som staten.

En mindre gruppe af IFU deltagere, skønsmæssigt 1/5, vil som udgangspunkt ikke modtage en ledighedsrelateret ydelse, og her vil der umiddelbart være tale om en begrænset nettoudgift til undervisning og vejledning og skoleydelse.

I det omfang forsøgsprojektets formål opfyldes, er de samfundsmæssige gevinster dog langt større, dels fordi frafald og omvalg af uddannelse begrænses, og dels fordi flere unge gennemfører en uddannelse og får en mere stabil tilknytning til arbejdsmarkedet og dermed opnår en højere livsindkomst.

Der gennemføres i forbindelse med projektet en ekstern evaluering med fokus på projektets resultater. Evalueringen tilrettelægges i to faser. Fase 1 retter sig mod en midtvejskonference, således at foreløbige resultater nyttiggøres undervejs, og fase 2 retter sig mod en afsluttende evalueringsrapport. For yderligere omkring evaluering henvises til bilag 4.

Det skønnes, at den eksterne evaluering, inklusiv analyse, bidrag til midtvejskonference, fokusgruppeinterview og rapport, kan gennemføres for 250.000 kr. DFS' arbejdsindsats i forhold til forsøgsprojektet vil beløbe sig til ca. 100.000 kr.

DFS ønsker med baggrund i ovenstående at anmode om et møde med ministeren for en nærmere drøftelse af mulighederne for at igangsætte projektet.

Med venlig hilsen

Per Paludan Hansen
Formand for DFS

Kopi af dette brev er sendt til Folketingets Uddannelsesudvalg.

Bilag 1 - Baggrund

IFU er udviklet på grundlag af resultaterne af et forskningsprojekt, der har undersøgt, dokumenteret og analyseret mønsterbrydende kvaliteter i succesfulde uddannelsesrettede forløb i daghøjskoler og oplysningsforbund¹. Forskerne konkluderer, at de undersøgte forløb udvikler motivation for læring, og at perspektivet kunne være, at resultaterne anvendes konstruktivt fremadrettet til at løfte opgaven med at skabe attraktive læringsmiljøer for unge og voksne. Det er denne udfordring, som DFS tager op med IFU-satsningen.

IFU-lignende forløb er allerede i dag meget udbredte på området, hvor de typisk gennemføres som led i ungeindsatsen (aktivering). Intentionerne i regeringens aktuelle ungepakker handler ligeledes i høj grad om, gennem en vifte af forskellige indsatser, at nå alle unge med et relevant og attraktivt tilbud, der kan motivere dem til at gennemføre en uddannelse. IFU er skræddersyet til at spille en virkningsfuld rolle i en sådan indsats.

IFUs potentiale kan imidlertid ikke udnyttes fuldt ud med den eksisterende lovgivning:

- Kommunerne kan reelt kun tilbyde IFU til unge, der modtager en offentlig ydelse i forvejen. De unge skal således gøres til klienter først, før de kan have en indtægt under IFU-forløbet.
- Kommunerne har ikke økonomiske incitamenter til at tilbyde ledige IFU. I stedet presses unge ind i uddannelser, som de ikke har forudsætninger for, med stor risiko for frafald til følge.

Tilsammen udgør de folkeoplysende skoleformer en alsidig palet af tilbud, der kan kvalificere og motivere forskellige grupper af unge til at gennemføre en uddannelse. Produktionsskolerne og ungdomsskolerne er centrale aktører i indsatsen for at få flere unge i uddannelse, og frie kostskoler har gennem de seneste år udviklet forskellige tiltag, der styrker deres bidrag til at nå målsætningen. IFU kan blive det redskab, der afgørende styrker oplysningsforbunds og daghøjskolars bidrag til paletten.

¹ Steen Elsborg og Steen Høyrup Pedersen : Mønsterbrydende læringsrum i folkeoplysningen. Et læringsteoretisk blik på de motiverende kvaliteter i det folkeoplysende arbejde. DPU, 2009.

Bilag 2 - Individuel Forberedende Uddannelse(IFU)

IFU er et fleksibelt vejlednings- og undervisningskoncept, der retter sig mod unge voksne, der ikke umiddelbart har faglige, sociale og personlige forudsætninger for at gennemføre en uddannelse. IFU fokuserer på afklaring, mønstrebrydning og motivation for læring.

IFU tilrettelægges individuelt og målrettet med henblik på, at den enkelte opnår faglige, sociale og personlige forudsætninger for at gennemføre en uddannelse. Der fokuseres på at finde og udvikle den enkeltes ressourcer og motivation for at opnå langtidsholdbare resultater.

Formålet med IFU er, at deltagerne kommer i gang med og *gennemfører en formel uddannelse*, og succesen måles på, hvor mange det lykkes at få videre. DFS anslår, at IFU kan hjælpe op mod en fjerdedel af dem, der er endt på kanten af videnssamfundet.

Målgruppen for IFU er unge/unge voksne, der typisk har et eller flere af disse kendetegn:

- Oplever, at de ikke passer til uddannelsessystemet - og omvendt.
- Er droppet ud af en eller flere ungdomsuddannelser.
- Har utilstrækkelige færdigheder i almene fag.
- Har negative skoleoplevelser - læring forbindes med nederlag.
- Har brug for omfattende individuel og helhedsorienteret vejledning.
- Har fysiske helbredsproblemer.
- Har psykiske problemer som depression, angst eller spiseforstyrrelser.
- Har sociale problemer – eksempelvis misbrug eller kriminalitet.

IFU indeholder *altid* følgende elementer:

- et indledende, individuelt afklarings- og vejledningsforløb med opstilling af personlige mål og udarbejdelse af personlige forløbs- og læringsplaner
- en personlig vejleder, der følger den enkelte fra start til slut
- tydelig kontinuitet og progression i forløbet i forhold til forløbets mål og plan
- afklaring og dokumentation af realkompetencer
- støtte og sikkerhedsnet ved overgang til uddannelse i samarbejde med aftagende uddannelsesinstitution

Det er endvidere karakteristisk for IFU, at den enkeltes, individuelt tilrettede forløb er forankret i undervisning og aktiviteter, der foregår i et fællesskab. Vejledningen er undervisningsbaseret og dermed forankret i en social virkelighed.

IFU kan, efter individuelle behov, eksempelvis indeholde følgende:

- uddannelses- og/eller erhvervspraktik
- grundlæggende fag (dansk, matematik, IT, engelsk)
- praktisk/musiske fag, der understøtter læring og motivation
- almindendannende og studieforberedende fag (eks. sundhed, kultur, kommunikation, samarbejde, samfundsborgerens muligheder og ansvar)
- mentorfunktion under efterfølgende uddannelse

- sociale opfølgingsaktiviteter/netværksaktiviteter.

Længden af et IFU-forløb er individuelt og afhænger af, hvad der skal til, for at den enkelte unge opnår faglige og personlige forudsætninger for at gennemføre en uddannelse. Et IFU-forløb skal aldrig være længere end nødvendigt, og forløbslængden skal godkendes af kommunen. Det kan være fra få uger til op mod et år, hvilket vil være den normale maksimumlængde.

IFU-forløb skal godkendes af kommunen (konkret eksempelvis UU eller jobcenter), så der ikke er risiko for at formålet og målgruppeafgrænsningen skrider.

Bilag 3 - Placering af forsøgsprojektet i den samlede indsats ift. 95%-målsætningen og specifikt i forhold til erhvervsgrunduddannelsen (EGU).

Undervisningsministeren har ved flere lejligheder givet udtryk for, at EGU skal være det tilbud, der opsamler de unge, der ikke opsamles af gymnasiale uddannelser, erhvervsuddannelser og produktionsskoler. Hvis EGU skal udfylde denne funktion, er der imidlertid brug for at videreudvikle tilbuddet, så det bliver mere fleksibelt, eksempelvis gennem et modul der er *uddannelsesforberedende*.

Behovet for et sådan forberedende uddannelsesmodul aktualiseres yderligere af ungepakkenes forslag om, at unges uddannelsesparathed skal vurderes inden eventuel start på en erhvervsuddannelse.

I det følgende gennemgås IFU i sammenligning med EGU med henblik på at belyse perspektiverne i at placere IFU som et forberedende uddannelsesmodul indenfor rammerne af EGU:

Målgruppen for IFU svarer overordnet set til målgruppen for EGU - unge under 30 år, der ikke har, og som ikke umiddelbart har forudsætninger for at gennemføre en kompetencegivende uddannelse. IFU henvender sig imidlertid til den del af målgruppen, der af forskellige grunde heller ikke er parat til eller motiveret for EGU. IFU kan således opsamle en del af de unge, der ikke umiddelbart finder sig tilrette med de eksisterende uddannelsesstilbud og hjælpe dem til at finde en vej, som gør det muligt for dem at gennemføre en uddannelse. IFU foregår i et voksenmiljø, og målgruppen er derfor fortrinsvis unge over 18 år.

Intentionen med både EGU og IFU er, at der skal gøres en særlig pædagogisk indsats for at få denne sammensatte målgruppe i gang med uddannelse. Ideen er at tilbyde et sammenhængende og individuelt tilpasset forløb, hvor den unge følges tæt. Både EGU og IFU skal forberede den unge til at klare sig i uddannelsessystemet, arbejdslivet og samfundet generelt, men hvor dette er selve formålet med IFU, så er EGU også en kompetencegivende uddannelse i sig selv. EGU giver med andre ord erhvervskompetence, mens IFU giver uddannelses-/studiekompetence. IFU adskiller sig desuden fra EGU, ved at uddannelsessigtet er bredere. IFU kan forberede til erhvervsuddannelse, gymnasial uddannelse, EGU eller uddannelse for unge med særlige behov (USB).

Tilrettelæggelse, midler og metoder: Både IFU og EGU er individuelt tilrettelagte forløb, der kombinerer flere elementer og ikke er traditionelt skolastisk i sin tilgang. Forløbet beskrives i forhold til den unges eget mål i en individuel plan (uddannelsesplan, hhv. forløbs- og læreplan).

Vejledning, opfølgning og evaluering er i begge tilfælde centralt og obligatorisk. I EGU fungerer den ansvarlige på mentor-lignende vilkår. I IFU er der en personlig vejleder, der følger den enkelte unge tæt under hele forløbet. I begge tilfælde er intentionen at skabe sammenhæng for den unge og sikre, at der bliver taget hånd om problemer, der kan stå i vejen for, at den unge gennemfører en uddannelse.

Hvor EGU består af skoleophold og praktik, består IFU imidlertid af vejledning, realkompetenceafklaring og -dokumentation, afklarende praktikforløb, undervisning og aktiviteter, der er sammensat, så det bedst muligt understøtter udvikling af uddannelseskompetence. EGU's uddannelsesplan er ideelt set allerede fra starten en færdig plan for hele forløbet og skal udgøre et afrundet hele. IFU's forløbs- og læreplan har i sagens natur en mere foreløbig karakter, og det er forudsat, at den kan justeres flere gange undervejs efter behov. Forløbet er sammensat, så det giver helhed og sammenhæng for den unge, men det udgør ikke på samme måde et afrundet hele, idet det rækker ud over sig selv. Derfor er det også en hovedregel i IFU, at den unges tilknytning til den personlige vejleder forsætter som et mentorforløb og sikkerhedsnet i forbindelse med start på en formel uddannelse.

Længde: EGU varer normalt 2 år, men kan på visse vilkår forkortes til 1 ½ år eller forlænges til tre år. IFU har fleksibel længde, der varierer fra få uger til op mod et år alt efter den enkelte unges behov. Hvis IFU-forløbet resulterer i, at den unge går i gang med en EGU, vil det kunne indgå i forsøget, at dele af IFU-forløbet, der opfylder kravene til skoleophold og praktik efter EGU-loven, kan indregnes i EGU-forløbet, således at dette kan forkortes.

Samarbejde: For både EGU og IFU er det en nødvendig forudsætning, at der er et godt og systematisk samarbejde med lokale uddannelsesinstitutioner og virksomheder. I EGU er det en forudsætning for at kunne sammensætte uddannelsen af skoleophold og praktik. I IFU's tilfælde handler det dels om at kunne skaffe relevant afklarende uddannelses- og erhvervspraktik til den enkelte unge og dels om samarbejde i forbindelse med overgang fra IFU-forløbet til uddannelse. IFU vil også med fordel kunne anvendes som et af flere redskaber til at forebygge/opfange frafald fra uddannelse.

Bilag 4 – Evaluering

De deltagende skoler dokumenterer løbende aktivitet, deltagerkarakteristika og resultater og undersøger deltageres og samarbejdspartneres tilfredshed som underlag for evalueringen. Som led i udviklingen af IFU-konceptet har DFS allerede udarbejdet et færdigt dokumentationskoncept, der anvendes til denne løbende dokumentation.

DFS påtager sig at indsamle og lave opgørelser over dokumentationen for forløb, der er gennemført som led i forsøgsprojektet, det drejer sig om:

- IFU forløbs- og læreplaner
- data for deltagerprofiler, forløbskarakteristika og resultater
- data vedrørende deltagernes og kommunernes evaluering af tilfredshed og resultater

Data vedrørende afsluttede IFU-forløb indsamles og analyseres første gang ultimo 2010, og anvendes primo 2011 ved en midtvejskonference afholdt af DFS og med deltagelse af kommuner, daghøjskoler/oplysningsforbund samt uddannelsesinstitutioner, der er involverede i forsøgsordningen. Formålet med konferencen er at præsentere de foreløbige resultater, debattere og perspektivere dem samt om muligt at uddrage nogle anbefalinger, der kan kvalificere praksis.

I efteråret 2011 indsamles og opgøres data vedrørende henholdsvis afsluttede og igangværende IFU-forløb. Gennem en ekstern evaluator analyseres det samlede materiale, og med henblik på at supplere og kvalificere evalueringen gennemføres der fire fokusgruppeinterview med repræsentanter for henholdsvis deltagere, kommuner, aftagende uddannelsesinstitutioner og de tilrettelæggende daghøjskoler/oplysningsforbund. Evalueringsrapporten skal foreligge primo 2012.